

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, I. nadst.,
Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta
K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46.—,
za ostalo tujino in Ameriko K 54.—.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglaš in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Časten mir!

Ko se je dne 21. marca pričela nemška ofenziva na zahodu, je bil svet pod vtiskom, da gre v tem strašnem vrvežu štirih vojnih let za zadnje boje, da se bliža odločitev, kdo bo gospodar na svetu. Kot politična zmisel ofenzive, ki se je uvedla s tako silnimi uspehi, se je navajalo, da treba zlomiti vojno razpoloženje nasprotnikov in da se mora sovražnik, ki ni hotel ničesar slišati o kakih mirovnih ponudbah, prisiliti z orožjem, da sprejme mir, ki mu bo vsebino potem določil zmagovallec. Bili so dnevi zmagovalstva za nasprotnike sporazumnega miru, za privrženca silovitega miru in miru meča: Kar državni niso dosegli, za kar so se mirovni prijatelji zaman trudili, naj sedaj prinese zmagonosni meč. Problem se je razvijal v vsej svoji velikosti: ali se to svetovno borenje, v katerem nastopa proti četverozvezi vsa neizmerna moč zemlje, sploh konča z bojem in zmago, ali se more mir, po katerem hrepeni vse človeštvo, izvojevati na bojiščih? Vsak dvom glede tega se zdi stroge obsodbe vreden zločin, in ker je gospodu Kühlmannu v gržavnem zboru ušla opazka, da vojaške zmage same vendarle ne bodo mogle odločiti te vojne celega sveta, je bil — mrtev mož.

In od tega dne, ko se je pričela ofenziva, ki bi morala prinesiti zadnje odločitev, so minuli več nego štirje meseci. Dasi nihče ni mislil, tudi oni ne, ki zagovarjajo nasilni konec vojne, da se bo moglo to strašno borenje milijonskih armad, ki so opremljene na obeh straneh z vsemi tehničnimi dovršenostmi za moritev, odločiti v kratkem času, vendar ne moremo prezreti, da mineva od takrat že peti mesec. Hindenburg je istotako napravil bilanco: »Mi vsi želimo miru, toda mir mora biti časten! To se bo tudi zgodilo, v tem smo prepričani kakor skale.« Tem besedam more vsakdo pritrčiti, zakaj treba jih je dopolniti: Mir, ki bi slonel na zmagi in porazu, bi bil izraz zmage in poraza, tak mir bi ne imel sledov častnega miru. Častni mir ne more biti enostranski. Časten je šele tedaj, če ga smatrate oba dela kot mir, ki ustreza zahtevam samozvesti, razvojne možnosti in življenjske potrebe. Do častnega miru na bojiščih torej itak ne moremo priti.

Sporazum, sporazum v časti, svobodi in veličastnosti ostane edina možnost, da sklenemo mir in svetovni mir. Izkušnja bo pokazala, ali je ona zmaga na bojiščih, ki omogoča enemu, da jo narekuje, prisili pa drugega, da sprejme diktat, sploh dosegljiva. Štiri vojna leta brez odločitve dajo pri tem vsekakor važno izpričevalo. Toda še važnejše kakor to izpričevalo bi bilo, ako bi ne padla odločitev, katero rabi izmučeno človeštvo. Človeštvo

rabi in zahteva nove razmere, nov red sveta, iz katerega bo izločena sila glede na razmerje med državami in narodi kot določujoča in odločujoča moč sploh. Človeštvo rabi red, v katerem je zadušeno maščevanje, ki danes razsaja na svetu, v katerem si ne stojimo nasproti države, ki bi prisegale druga drugi revščino in pogin, v katerem je odprt promet med njimi vsemi, ki pelje k temu, da odpomore medsebojno s svojo preobilico, v katerem vsak spozna v napredku drugih tudi svoj lasten razvoj. Svet rabi red, v katerem se bo vojna smatrala kot nekaj nečloveškega, kot nekaj nezmišelnega, kar je v resnici, ter utemeljuje ta zveza svobodnih držav in narodov človeški pravni red. Ta novi red ne more vzkliti v nobeni zmagi, in zmaga ali poraz bi ji, ki hoče odrešiti svet, zaprla pot. Od nobene ofenzive, katero vsi spoznamo kot nekako zmoto, ne pričakujemo kake svetovne izpremembe. Ta more priti le iz sporazuma, ki ne konča vojne le na bojiščih, pač pa tudi v zavesti in čutenju človeštva.

To je grozno spoznanje, ki je potrebno Nemčiji: da se vojna ne more končati v kakem majhnem odstopu zemlje, temveč le, ako osrednje države pripoznajo potrebo novega reda — ligo narodov, razoroženje in razsodišča na zunaj, demokracijo na znotraj — in se mu radostno pridružijo brez ovinkov in zavratnosti. Častni mir more človeštvu prinesiti le naven preporod, brezobzirno spoznanje, da treba zavreči ideje sile, vladanja ter odpreti novo dobo človeškemu razvoju.

Edino prava pot.

Eno načelnih vprašanj, na katero mora socialno demokratična stranka nedvomno in jasno odgovoriti, je vprašanje, da-li more stopiti stranka v kakršenkoli kompromis z meščanskimi strankami. Poleg razrednega boja je tudi za socialiste narodna samoodločba vprašanje silne važnosti za demokratizacijo družbe in uresničitev socialnega problema. Samoodločba narodov je danes pri meščanskih strankah zaslužjenih narodov prva in edina zahteva, ki jo imajo v svojem političnem načrtu. Vprašujemo se danes, ali in ob katerih pogojih sme v vprašanju narodne samoodločbe stopati jugoslovanska socialno demokratična stranka skupno z meščanskimi strankami. Saj imata obe strani na svojem programu to — čeprav morda edino — točko skupno, saj se zavzemata obe vsaj v bistvu za neodvisnost in svobodo jugoslovanskega naroda. Meščanske stranke so storile izza znane majniške deklaracije korak naprej: v zagrebški resoluciji z dne 2. marca 1918 so se močno približale našemu stališču v tem vprašanju. Starčevićeva stranka prava na Hrvaškem je prišla s svojo izjavo z dne 5. junija

1918 do istega zaključka, le da je pridala po našem mnenju nepotrebnih rep o zgodovinskih političnih teorijah. Isto, morda še v večji meri velja tudi za hrvaške koalicijske. Dva skoro enaka cilja na obeh straneh, pri jugoslovanskih socialistih in večini jugoslovanskih meščanskih strank. Hočemo-li v tej zadevi, na tem polju skupni boj proti Nemcem in Madžarom?

Sodrug v. b. odgovarja na to vprašanje v zadnji številki hrvaškega socialističnega glasila »Pravde« in prihaja do zaključka, da velja za socialiste vedno in povsod samostojni nastop:

»Naš cilj je jasen: težimo za polno samoodločbo Jugoslovancev, kakor jo zahteva resolucija balkanske socialistične konference iz leta 1909. Tukaj za nas ni kompromisa... Zato imamo socialni demokratije sedaj odgovarjati na vprašanje: Hočemo-li v tej zadevi korakati skupaj z meščanskimi strankami ali ne? Pri odločevanju tega vprašanja je važno dvojje: 1. delavci so kot razred del svojega naroda; 2. toda so kot razred tudi del mednarodne vojske proletariata. Kot del nesvobodnega in nesamostojnega naroda je treba, da delamo aktivno in neglede na žrtve za dosego svobode in samoodločevanja svojega naroda, a kot delavski razred moramo voditi vsled nujnosti gospodarskih, političnih in družabnih razmer, tudi boj proti svoji razredni podrejenosti, brezpravnosti in izsesavanju po kapitalističnih in drugih izkoriščevalcih, ki se nahajajo med lastnim narodom. V boju za samoodločevanje svojega naroda pridemo v nasprotje s tujim kapitalističnim razredom (nemškim in madžarskim), ki želi obdržati naš narod v svoji oblasti. Kdor pazno opazuje vse nacionalne boje z zdravimi in pravičnimi očmi, mora videti, da nimamo bojev med narodi, in zlasti ne med delavskimi razredi, temveč le boje z meščanskimi strankami, ki so nositelji nemškega in madžarskega nacionalnega imperializma.

V borbi pa za svoje delavske zahteve in cilje, ki jih stavljamo državi, deželi in kapitalistom, ne najdemo le razumevanje, ampak tudi popolno solidarnost in aktivno pomoč socialističnega proletariata vseh narodov.

Ti razlogi so odločujoči tudi za naše stališče v vseh vprašanjih naše taktike in politike. Naš boj ne sme biti nikdar naperjen proti drugemu narodu kot celoti, ampak vedno le proti politiki njegovih nacionalno kapitalističnih imperialistov. Nemški ali madžarski delavec ne teži za našim narodnim podjarmljenjem, pač pa nemški in madžarski kapitalistični razred, ki zahteva od nas, da mu bomo ceneji plen izkoriščanja in prisiljeni kupci njihovih tovarniških proizvodov na škodo gospodarskega napredka lastnega naroda.

LISTEK.

Jezua.

(Dalje.)

Iv. Sokol.

Popoldne naslednjega dne sem ga vprašal ali se mi ne zdi početje njegovo prejšnjega večera nespametno. Nasmehnil se je ironično in bolestno, kakor je pač imel navado in odgovoril, češ, da je to pač vseeno ali je pametno ali nespametno. Izpraznil je kupico brinjevca (v tej prodajalnici žganja je pil brinjevec), nato je nadaljeval:

To ste ljudje. Ob vsakem koraku premišlujete, ali je pameten ali nespameten, ali je koristen ali škodljiv. Zlasti vam roji po glavi vprašanje, kaj bodo neki ljudje rekli. Slušaj, jaz vsega tega ne vprašujem. Karkoli naredim, naredim le, če mi je všeč. Če mi je všeč, tedaj je vseeno, kaj poreko ljudje, vseeno je ali je to, kar delam škodljivo in nespametno ali koristno in pametno. Res sem egoist svoje vrste, tega ne tajim. Tudi tega ne tajim, da se rad udajam svojim instinktom. No, in kaj zato? Ali so drugi ljudje, ki premagujejo svoje instinkte boljše od mene? Nič niso boljše. Dobro jih poznam take ljudi in vem, da bi imel vsak rabel nad njimi posebno veselje. V javnosti, ob odprtem odru, premagujejo svoje instinkte. Toda, ali si kdaj videl, kaj se godi za kulisami? Nisi! Tem bolje, ti pravim, ker vem, da nisi nepošten in ker vem, da niso tvoji instinkti ravno slabi. Vidi, da so ljudje že po rojstvu slabi in hudobni. Vsak je egoist po

svoje in vsak dela najraje to, kar je všeč njemu, ne ozira se, ali je drugim koristno in prav ali ne. Pa naj bi se ravno jaz oziral na druge. Čemu? Ravnam tako, kakor delajo vsi. Delam to, kar je všeč meni in mi je všeč tembolj, čim več nadlegujem druge, zlasti one, ki jih sovražim. Seveda. Sovražstvo je grda reč, grd egoizem. Rad priznam. Pa mi povej, ali je morda ljubezen manjši egoizem. Nič ni manjši. Ljudje ljubijo radi svoje sreče prav tako kakor sovražijo radi svojega vžitka. Tvoj gospodar te ima rad, ker mu donašaš s svojo spretnostjo dobiček. Mene ima rad, ker veliko pijem in mu znašam novce v blagajno. Ako ne bi bil pijanec, pa me ne bi imel več rad. Grdi ljudje so pijanci, pa glej, kako jih lastniki žganjarnic spoštujejo. Vsak živi na račun drugih, vsaka nesreča donša tujcu srečo. Kaj ne poznaš edino pametnega rimskega pregovora: mors tua, vita mea (tvoja smrt je moje življenje). Tako žive ljudje. Uničujejo drug drugega, drug drugemu škodujejo, se medsebojno sleparijo, lažejo si v obraz in si delajo obenem poklone, govore o bratstvu, o spoštovanju, o ljubezni, o poštenosti in drugih takih rečeh, ki tvorijo temelj današnjega družabnega življenja, katero je v resnici tako grdo, da, grše in hujske od Dantejevega trpljenja v pekl. Nisem seveda nič boljši od drugih. Le, da ne maram skrivati svojega veselja nad tujo nesrečo, če mi je dotična nesreča všeč. In zakaj naj bi skrival? Saj mi je vseeno, kaj mislijo drugi o meni. Dovolj mi je, da nimam še nobenega povoda si odreči spoštovanja. Kadar se ne bom mogel več spoštovati, tedaj se obesim ali pa utopim. Sicer se pa naadam, da bo izvršil lahki strup žganja svojo

dolžnost nad menoj prav kmalu. Tedaj te pridem pozdraviti in bom vesel, če ne boš podoben splošnim značajem te gnile in ostudne družbe.

Ko je izpregovoril zadnje besedo, je izpraznil drugo kupico in izginil skoz vrata v lep, toda vroč poletni dan.

Tak je bil Jezua. Original od pete do glave. Ker je posejal vsak dan skoro vse tržaške prodajalnice žganja, sva se srečala skoro vsak dan, seveda le v žganjarnici. Ali je čuda, da me je pričel zanimati, čim sem prehajal v zrela mladeniška leta. Zanimal je vse, mene še posebej. Čutil sem, da mora nositi v srcu vedno odprto in svežo rano in sem čutil, da skriva njegova teorija o morali in življenju to rano skrbno in ljubeznivo, da se ne bi pokazala tujim poželjivim in nevrednim očem. Mnogokrat se mi je zdelo, da tvori ona rana smoter njegovega življenja. Saj sem ga videl mnogokrat, kako je na skrivnem pretakal solze. V takih trenutkih ni bil pijan. In njegov smeh, njegov ironično bolesten smeh je govoril več nego vsa njegova teorija. Ej, Jezua! Še sam sem trpel z njim, še sam pomagal v mnogih zimskih večerih, zagovarjati njegove teorije, njegovo žalost, njegovo odkritosrčnost. Polagoma sem si pridobil njegovo zaupanje in na opetovane prošnje mi je odkril skrivnost svojega življenja.

Bilo je jeseni. V prodajalnici sva sedela sama. Zunaj je deževalo. Ali poznate tržaške jesenske deževne dni? Ne poznate jih? Blagor vam. Sama sva torej bila. Jezua se je vsedel na majhen sodček v kotu žganjarnice in mi povedal naslednjo zgodbo:

(Dalje.)

Ti razlogi torej kažejo jasno in nedvomno, da **moramo stopati v vsem našem delovanju samostojno**. Samostojno kot delavski razred, kot proletarska vojska, ki si je svesta svojih nalog in svojih socialnih ciljev. Ne moremo in ne smemo iskati izvora naše rešitve v združevanju z meščanskimi strankami, temveč nasprotno v pravem spoznavanju naših socialističnih nalog, jasnosti naših ciljev, in sile našega prepričanja, ker le iz tega izvira ona neodoljiva sila, s katero se je dvignil francoski proletarijat tolikokrat z oboroženo silo proti svojim kapitalističnim razredom in strankam, s katero se je dvignil ruski proletarijat proti ruskemu carističnemu absolutizmu leta 1905. in... s katero je ta proletarijat končno premagal ruski carizem v sedanji ruski revoluciji.

Tako pravi sodrug v. b. v »Pravdi«. Naravno je enako tudi naše stališče. Socialna demokracija skupno ne more z meščanskimi strankami v boj za samoodločevanje naroda. Od tod tudi izvira volitev edine poti, ki ji preostaja, da nastopa v vseh vprašanjih, v vseh zadevah samostojno, da si zavaruje povsod prosto roko in da ne krši solidarnosti s proletariatom sosednjih, »sovražnih« in »prijateljskih« narodov.

Resolucija francoskih socialistov.

Omenjali smo pred dvema dnevi v daljšem članku znaten preobrat med francoskimi socialisti, ki so se izrekli na svojem narodnem kongresu za obnovo internacionale v najpozitivnejši obliki. Resolucija, ki jo je predložil kongresu sodrug Longuet ter je bila sprejeta, se glasi:

Na pragu petega vojnega leta spominja narodni svet na to, da se je socialistična stranka v vsaki svoji resoluciji od avgusta 1914 dalje izrekla za **popolno zagotovitev narodne obrambe**. Kljub vsem imperialističnim poželjenjem, slabostim in zmotam vlade obnavlja potrditev svoje soglasne želje, da svojih jasnih sklepov, ki jih je na vseh svojih sejah sklenil, ne opusti.

Dolžan pa je ob tej uri izjaviti, da so bile politične, diplomatske in vojaške napake, ki jih je vlada nakupila, pogubne za domovino in za človeštvo.

Vlada, ki se je branila, dovoliti prosto pot v Štokholm, je ista, ki je ob početku l. 1917. mirovne predloge, ki so zaslužili resno vpoštevanje, zavrnila. In tista, ki ima sedaj moč in sledi ukazom najhujših reakcionarcev, ni svojim notranjim podjetjem proti vsakršni svobodi, svojo kapitulacijo pred gojitelji državne nasilnosti, svojemu nasilstvu proti delavskemu razredu mogla pridružiti nič drugega kakor težke vojaške poraze.

Le za ceno strahovitih žrtev in hvala neprimerne hrabrosti naših vojakov jo ščiti pred razkrinkajočim položajem.

Narodni svet zahteva od francoske vlade

revizijo vojnih ciljev,

opustitev imperialističnih namenov, jasno in natančno opisano pojasnilo naših vojnih ciljev na podlagah, ki jih navaja ruska revolucija in predsednik Wilson, katerih splošne ideje o vojni in miru je raficirala londonska konferenca dne 20. februarja 1918, na katero so bili poklicani zastopniki vseh socialističnih in delavskih organizacij entente. Zlasti zahteva narodni svet, da se odslej dalje pripravljajo predpogoji za **zvezo narodov**, po navodilih in v duhu, ki so izražena v izjavah predsednika Zedinjenih držav.

Spominja delavce na to, da se more zagotoviti končni mir le z **gospodstvom socializma**, ker je kapitalistična družba po svojem bistvu gospodstvo nereda, samovolje in nasilja.

Socialistična stranka obnavlja brez pridržka svoje popolno priznanje misli, da se sestane mednarodni kongres.

Izjavlja, da je pripravljena, se odzvati vabilu sodrugov Huysmansa, Brantinga in Troelstre, ki jim je naročila medaliirana konferenca v Londonu, da organizirajo ta shod.

Narodni svet naglašja zopet svojo voljo, da hoče prioriti delavskim in socialističnim organizacijam **popolno svobodo nacionalne in internacionalne akcije**.

Ker je izdaja potnih listov postala vsled ravnanja vladajočih splošno vprašanje medaliirancev, sklene narodni svet sporazumno z delavskimi in socialističnimi organizacijami ententnih dežel, da izrabijo vse pomočke za doseg izdaje potnih listov.

Zase nalaga svojim poslancem, da sami prično krepko **parlamentarno akcijo** in naj gredo tako daleč, da celo **odrečejo vojne kredite**. Obljubljuje vso podporo Delavski zvezi — »Confederation Generale du Travail« pri izvajanju nje sklepa, ki so ga napravili na svojem zadnjem kongresu dne 18. junija 1918.

Narodni svet izjavlja, da socializem ob nobenih pogojih ne more pospeševati **načrte ruske protirevolucije**. Izjavlja, da je ob stanju skrajne zmede, v kateri se ona dežela nahaja, potrebna največja previdnost. Protetira proti vsakršni intervenciji alirancev, ki bi utegnili nastopati proti ruskim socialistom in pravici ruskega naroda, da se vlada po svojem preudarku.

Za vse slučaje bodi odvisna kakršnakoli intervencija od soglasne pritrditve ruskega socializma, brez katere bi intervencija nasprotovala interesom Francije.

Narodni svet beleži z največjim obžalovanjem zadnjo izjavo onih frakcijskih članov, ki so, nasproti najjas-

nejim sklepom vseh nacionalnih sekcij medaliiranega socializma, nasproti ameriški federaciji dela, in zavzeli opozicionalno stališče napram onim sklepom.

Vsak sobojevnik vsake smeri ima pravico uveljaviti svoje naziranje v notranjosti stranke, toda znosno pa ni, da poslanci ali drugi sodrugi goje politiko, ki sistematično duha in črke nacionalnih in internacionalnih kongresov žali in jim jemlje vrednost.

Narodni svet obsoja tako ravnanje in spominja vse sodruge in organizacije na sedaj bolj kakor kdaj prej zapovedujočo potrebo discipline in sloga pri akciji socialistične stranke.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 6. avgusta. Uradno se razglša: Nič novega.

Bitka na zapadu.

Berlin, 6. avgusta. Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Na bojni fronti živahno poizvedovalno delovanje, zlasti v odsekih Ancre in Avre ter južno Montdidierja. Proti večeru naraščajoč topniški ogenj. Württemberške čete so danes jutraj naskočile severno Somme sprednje angleške črte na obeh straneh ceste Bray—Corbie ter so dovedle nad sto ujetnikov. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Po uspešnih delnih sunkih je sovražnik včeraj z močnimi silami prešel k napadu proti odseku Vesle, na obeh straneh Braisne in severno Jouchery (oba kraja ležita ob Vesli in ob enem ob železnici Soissons—Reims). Iz malih gojzdnih odsekov na severnem bregu reke, v katerih se je ustalil, smo ga v protisunku vrgli zopet nazaj. Pri tem je par sto ujetnikov ostalo v naših rokah. Sicer pa se je sovražni napad razbil, še preden je došel do Vesle, v ognju naše artiljerije in naših strojnih pušk. Poročnik Udet je izvojeval svojo 44., poročnik Bolle svojo 28. zmago v zračnem boju.

S francoske fronte.

Berlin, 6. avgusta. Na bojni fronti med Aisno in Marno se je bojevalo doslej 47 francoskih, 8 angleških in 2 italijanski diviziji, torej polovico francoske armade. Angleška bojna fronta se je v prilog Francozom sedaj proti jugu znatno razširila.

Nemci se v redu umikajo.

Zenava, 6. avgusta. Pariška Agence Havas poroča, da se je nemško umikanje na zapadni fronti popolnem posrečilo. Nemci so spravili v kraj ves vojni material ter so uničili vse gozdove in vso žetev. Agence Havas priznava, da se Francozom ni posrečilo, zajeti večje nemške oddelke.

Obstreljevanje Chalonsa.

Bern, 6. avgusta. Pariški listi javljajo, da stoji trdnjava Chalons sur Marne že nekaj dni pod težkim ognjem nemške artiljerije.

Vesti iz Rusije.

K položaju v Rusiji. Položaj delavske boljševiške vlade postaja kritičen. Polagoma obkrožajo sovjetsko republiko sovražni elementi, s tem pa je dana tudi možnost, da nastane na vzhodu prej ali slej novo bojišče; vsaj centralni državi, Nemčiji in Avstro-Ogrska utegneta biti prisiljeni, da zastavita na vzhodu večje vojaške čete. Nasilni mir na vzhodu se kaže tudi tu kot velika napaka. Današnji položaj je naslednji: S severa, od murmanskega obrežja, ob murmanski železnici prodirajo Angleži in Francozi; zavzeli so Kem, ki leži 500 kilometrov južno murmanske obali in ki je oddaljen 600 kilometrov od Petrograda. Arhangelsk je po najnovejših vesteh tudi že v angleških rokah; ravnotako Onega, odkoder nameravajo prodirati Angleži ob železnici Arhangelsk-Vologda in tako ogrožati sovjetsko vlado. Na jugovzhodu, od Urala pa do kozaskih dežel operirajo češko-slovaške čete v zvezi s pristaši protirevolucionarnih elementov, katerim se je pridružil tudi del Kozakov. Najnovejše točke in oporišča na obeh straneh Urala ob železnici Perm-Jekaterinoslav-Tjumen in ob sibirski železnici Kurgan-Čeljabinsk-Ufa se nahajajo v njihovih rokah, tako da je ruska republika popolnoma odrezana od vzhoda. Te jugovzhodne čete stremijo za tem, da bi se združile s severnimi angleškimi četami, obenem pa veljajo Japoncem kot nekakšne predstraže. Predstoječa **invazija Sibirije po japonskih, kitajskih in ameriških četah** je kakor daljno nevihto naznanja joče gromenje. Namen japonske intervencije je v Tokiju uradno razglašen; vzrok: sibirski železnica. Tako se kopičijo na severu, vzhodu in jugovzhodu težki, črni oblaki, naznanjajoči bližnjo nevihto; k vsemu temu se pridružuje še agitacije protirevolucijskih razredov v notranjščini Rusije, ki spretno izrabljajo nejevoljo ljudskih mas na Livonskem, Kuronskem, Estonskem in Litavskem, v

Ukrajini in na Poljskem proti mirovnim sklepom v Brestu-Litovskem. Pripraviti se bo treba na težke dogodke.

Ententni agenti v Rusiji. Berlin, 6. avgusta. Glasom poročila iz Moskve so aretirali v Vologdi številne ententne agente, med njimi tudi častnike. Pri vstaji v Jaroslavu so našli dokaze proti francoskim častnikom, ki da so se udeležili v taboru socialnih revolucionarjev gibanja proti sedanji vladi. Nato je bilo 10 častnikov aretiranih. Vojaške misije v Moskvi baje ne obstajajo več. V Moskvi je samo še general Lavergne, šef francoske vojaške misije baje kot vojaški ataše francoskega veleposlaništva, čigar osebje se mudi tudi še v Moskvi. Vprašanje je, kaj ima opraviti vojaški ataše pri veleposlaništvu, katero reprezentira samo uradni sluha.

Angleške čete v Arhangelsku. London, 6. avgusta. (Uradno.) Dne 2. avgusta so bile v Arhangelsku izkrcane številne angleške in zavezniške vojaške in mornariške čete. Ljudstvo je čete prijazno sprejelo in navdušeno pozdravilo.

Arhangelsk v rokah entente. »Agence Havas« poroča iz Arhangelska: Vsled gibanja proti krajevni boljševiški vladi je sovjet odstopil. Nova oblast je pozvala ententne čete na pomoč, da vpostavijo zopet red. Zavezniške čete so zasedle Arhangelsk. V mestu vlada mir.

Rudeča garda se je obnesla. Stockholm, 6. avgusta. Iz Moskve se brzojavno poroča, da je pokret proti boljševikom skoraj popolnem udušen in da so pristaši socialno revolucionarne stranke premagani. Nevarnim elementom se je preprečilo izvršiti svojo zločinsko propagando. Rudeča garda je v onih usodnih dneh uspešno podpirala vlado. In sedaj, ko so krivci kaznovani, gre vlada zopet na delo v prid delavstvu.

Potožaj v Sibiriji. Glasom poročil iz Penze objavlja sibirski vlada poslanico ententnim državam, s katero sibirski vlada svečano izjavlja, da je sedaj ona v zvezi z duma za sirske pokrajine odgovorna za usodo Sibirije.

Maksim Gorki aretovan. Švicarski listi poročajo, da je sovjetska vlada ustavila Maksima Gorkega glasilo »Novaja Žizn«. Maksim Gorki je baje aretovan.

Politični pregled.

— Državni zbor. Z Dunaja se poroča, da bo prihodnja seja poslanske zbornice sklicana na sredo dne 18. septembra. Že prej, dne 11. septembra, pa se snide finančni odsek, da se posvetuje o davčnih predlogih.

— Zakaj je odstopil minister Toggenburg. Češki listi trde, da ima Český svaz v rokah dokaze za to, da je bivši minister notranjih zadev grof Toggenburg moral odstopiti, ker se je uprl zahtevi nepoklicanih faktorjev po zatiranju slovanskega življa. Branil se je baje, odstaviti ljubljanskega župana dr. Tavčarja, ker ni imel za tako odstavitev zadostnega povoda. Drugi vzrok pa je zadeva, o kateri se sdaj še ne more javno govoriti. Od nepoklicane strani se je vplivalo baje tudi na Toggenburgovega naslednika viteza Geyerja, da bi z nasilnostjo vplival na jugoslovanske zastopnike. Český svaz je baje pri ministrskem predsedniku baronu Hussareku odločno ugovarjal proti takemu postopanju.

— Zahteve Poljskega kluba. Z zanesljive strani se javlja, da je Poljski klub glasoval za proračunski provizorij pod naslednjimi pogoji: Vlada sprejme gospodarski program Poljskega kluba in odgodi ratifikacijo brest-litovskega miru; zboljšajo se razmere železničarjev v Galiciji; upravne izpremembe v Galiciji se smejo izvršiti s sodelovanjem Poljskega kluba.

— Deželnozbornske volitve na Niževavstrijskem. Krščansko-socialni list »Volksfreund«, prinaša uvodnik niževavstrijskega deželnega glavarja princa Lichtensteina, v katerem povdarja ta potrebo, da se nemudoma razpišejo nove volitve v niževavstrijski deželni zbor, ki naj se brez odlašanja sestane. Kakor zatrjujejo poučeni krogi, bodo volitve res že v jeseni razpisane, ker gospodari deželni odbor že med celo vojno brez kontrole in brez postavne odobritve deželnega zbora, kar je dovedlo v deželni gospodarstvu do nevdzdržnih razmer. Novi deželni zbor bo najprej uredil gospodarstvo, potem pa razpravljati o volilni reformi.

— Upravna reforma v Galiciji. S poljske strani se zagotavlja, da Poljski klub v pagajanjih z vlado niti z besedico ni nastopil proti Ukrajincem, pač pa da se je vedno povdarjalo, da se nova organizacija in administracija Galicije zamore izvršiti edino le tako, da bo zadovoljevala obe narodnosti.

— Položaj na zapadni fronti. General Ludendorff je odkrito povedal, da se je topot ponesrečil strateški načrt nemškega armadnega vodstva. Vsled tega je bilo treba nemške čete potegniti nazaj. General Foch je zelo spretno manevriral, umaknil se je v Champagni nemškemu sunku ter je izvršil iz prostora pri Compiegneu, kjer je imel silne rezerve, močne sunke proti levemu delu nemške fronte. Nemško armadno vodstvo je spoznalo nevarnost ter je pravočasno skrajšalo svojo fronto. Zgodilo se je to z razmeroma majhnimi izgubami na nemški strani. Nemci so šli nazaj v svoje stare pozicije in fronta teče sedaj zopet vzhodno od Reimsa in Soissons ter so Nemci umaknili svoje črte tudi v prostoru pri Albertu, da si ustvarijo ugodne pogoje za obrambo. Gotovo je to reakcija, dogodek, ki ima politično svoje slabe posledice, če jih tudi vojaško ne bo imel. Vojaško namreč pomemb-

umikanje Nemcev odložitve izvedbe nemškega vojnega načrta. Danes stojimo začetkom avgusta. Pet mesecev poletne vojne je za nami. Dva do tri mesece je še časa in vprašanje je, ali bo mogoče v teh mesecih doseči ono odločitev, ki je potrebna za častni konec vojne. Bolj tehtna je moralna stran, v ententnih državah bodo smatrali nemško umikanje kot sijajno zmago, kot preokret v vojni sreči in v prvi vrsti se bo to umikanje pripisovalo ameriški pomoči. Že to bo vzpodbudilo entento, da bo hotela počakati na nadaljno ameriško pomoč, ker bo upala, da na ta način doseže popoln preokret. Če govori danes angleški kralj o 15 milijonih Amerikancev, to gotovo ni sprejeti tako tragično, dasiravno se mora na drugi strani priznati, da so Amerikanci prav nerazveseljeni dodatki k sovražnikom Nemčije. Hindenburg in Ludendorff pa sta še vedno polna zaupanja v končno zmago.

— **Umor v Kijevu.** Iz Kijeva se javlja, da se morilec nemškega maršala Eichhorna imenuje Boris Donskoj, kar naj bi bilo ime nekega precej znanega zdravnika, pristasa desnega krila ruske socialne revolucionarne stranke. Donskoj, ki trdi, da je bil mornar, pravi, da je začetkom julija od osrednjega odbora socialne revolucionarne stranke prejel naročilo za atentat. V Kijev je prišel dne 29. julija in ni z nikomur stopil v stik. Za stanovanje maršalovo je zvedel po povpraševanju. Oseba maršala mu je bila znana iz ilustriranih listov.

— **Pariško vladno časopisje** proti angleškemu mirovnemu pismu. Pariška cenzura je spočetka zabranila objavo Landsdownovega pisma. Šele sedaj je dovoljeno časopisju, da se izreka o njem. Vladno časopisje v Parizu piše v zelo odklonjevalnem zmislu o tem mirovnem pismu angleškega lorda. Pravična stvar Francije je prvič, odkar divja vojna, zasijala jasno lki jutranja zarja, upanje na zmagoslaven mir je navdalo francoski narod, zato danes ni primerno, da se piše in razpravlja o sporazumnem miru. Socialistični listi so močno pobeljeni, ker bržkone ugodneje presojaajo Landstowna, kakor vladno časopisje.

— **Koncil ruske pravoslavne cerkve.** Moskovski patriarh Tihon sklicuje na dan 15. avgusta v Moskvo splošni koncil ruske pravoslavne cerkve, kakoršen se ni vršil že več sto let. S carizmom so se zrušili temelji dosedanje organizacije ruske pravoslavne cerkve. Postaviti jo hočejo na nov temelj. Patriarh v svojem oklicu našteva velike nevarnosti, ki v sedanjem prevratu polnem časa baje groze pravoslavlju.

— **Rešitev poljskega vprašanja.** V krogu članov Poljskega kluba se zatrjuje, da je rešitev poljskega vprašanja z gotovostjo pričakovati še tekom tega leta.

— **Nasprotje med angleško vlado in Wilsonom.** »Daily News« govori o skorajšnjem potovanju vodilne politične osebnosti iz liberalnih krogov v Washingtonu, da osebno konferira z Wilsonom. List pristavlja, da je prišla sedanja angleška vlada vsled svojih nertov o zvezi narodov in svoje carinske politike v nasprotje s prejšnjimi, po nji odobrenimi izjavami predsednika Wilsona.

— **Kaj dobe Japonci?** »Progres de Lyon« poroča, da se bodo Japonci kot plačilo za intervencijo v Sibiriji smeli svobodno naseljevati v Ameriki, na Kitajskem pa dobe velike industrialne privilegije.

Delavsko gibanje.

— **Gibanje pekovskih delavcev v Trstu.** Minulo nedeljo je imelo tržaško načelstvo pekovskih delavcev in lastnikov pekarn sejo, na kateri so se posvetovali o izboljšanju razmer. Po dolgotrajni debati so sklenili ustanoviti poseben odbor, ki naj prouči zahteve pekovskih delavcev in sklepa o ukrepih. Njegov elaborat se predloži potem dvema zastopstvom, namreč načelstvu pekovskih delavcev in lastnikom pekarn. Odborova seja se vrši prihodnji četrtek.

— **Delavska stavka v Miljah pri Trstu.** Delavci v Miljah pri Trstu so na nedeljskem shodu sklenili, da prično danes, v torek, stavkati. Delo bo počivalo tako dolgo, dokler ne bodo sprejete zahteve, ki so jih predložili delavci tržaškemu namestništvu v zadevi boljše aprovizacije. Že 30. m. m. so predložili delavci tržaškemu namestništvu v Trst zahteve, v katerih zahtevajo, da se jih preskrbuje z živili na enak način kakor tržaške delavce. Odgovora delavci do nedelje še niso prejeli, zato so sklenili ustaviti delo.

Dnevne vesti.

— **Običajen pojav vidimo zopet na ljubljanskem sadnem trgu.** Je to menda zopet posledica skrivnostne moči javnega ukaza: kakor hitro se razbomba o kakih takozvanih maksimalnih cenah — je sadni trg prazen. Tako nima konsument nobenega dobička; če ga ne odere branje, ga bo pozneje pa odril marmoladar, tako da revež ne uide nikakor šibi, s kojo ga opleta ta nesrečna doba. Če ima vlada res dobro voljo, štiti konsumenta, naj dela »z obema rokama«, tako je pa vse polovičarsko. Toda, kakor se vidi, je vprašanje, ali je vlada res tako laka, da bi bila kos odiranju in »froclanju«? — Op. uredništva: Dopisnik ima prav. Vsa uredba prehrane ima po-

vsem svojstva »froclarije«. In zakaj je tako? Zato, ker tiči ves sistem v gotovi šabloni, ki ovira preskrbo s prepovedmi ne samo posameznikom, marveč tudi aprovizacijam, a se čisto nič ne briga sama za pravočasno preskrbo. O stvari prihodnjič.

— **Zajtrsek za potrebne šolske otroke v Avstriji.** Urad za ljudsko prehrano je sklenil, preskrbeti potrebnim šolskim otrokom v prihodnjem šolskem letu gorek zajtrsek. V ta namen je že pripravljena znatna množina sladkorja in kavine primesi.

— **Črnovojniški letnik 1869** bodo odpustili iz vojaške službe v času od 15. septembra do 31. decembra t. l.

— **Razglas. C. in kr. vojno ministrstvo** je opazilo dogodjaje da so se civilne osebe vmešavale v uradno poslovanje vojaških straž, pripravljenih oddelkov, patrolj in stoječih straž ter so bile radi tega obdano kaznovane. Prebivalstvo se v svojem lastnem interesu opozarja, da opusti vsako vmešavanje v delovanje vojaških organov, ker se kaznujejo nasilstva nasproti vojaškim, ravnotako kakor proti civilno-oblastvenim organom po § 68 kaz. zak. po okolnostih s težko ječo do 20 let. Vojaška poveljstva imajo od c. in kr. vojnega ministrstva ukaz, za brezobzirno in energično postopanje proti vojaškim ubežnikom (dezertarjem). — C. kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani, dne 2. avgusta 1918.

— **Ključke pri vratih** bodo pobrali v najkrajšem času, tako poročajo z Dunaja. In sicer vse tiste ključke, ki so izgotovljene iz kovin, ki pridejo za vojaško upravo v poštev. Kovinaste ključke bodo nadomestili deloma z lesnimi, deloma s pločevinastimi.

— **Cene za divjačino.** C. kr. deželna vlada razglša najvišje cene za nekatere vrste divjačine za prodajo s strani lovskih upravičencev in za prodajo na drobno. Pri prodaji se ne smejo preseči nastopne cene: za jelene in košute kg 4 K 40 vin., za divje kozle od 3 K do 6 K 50 vin., za srnjad od 4 K do 7 K 50 vin., za zajce od 7 K do 8 K, za fazane 8 K, za jerebice 4 K komad. K cenam se sme pribiti v kraju užitnina.

— **Za goriške begunce.** »Osrednji odbor« poroča v pomirjenju begunce naslednje informacije za najmerodajnejšega mesta: Ker je prodrlo načelo, da le begunci sami morejo najuspešneje sodelovati za obnovo Goriške, hoče vlada dati ljudem kolikor le mogoče prilike, da se čim prej vrnejo v svojo domačijo. To je mogoče doseči le z barakami, ki naj se postavijo v bližini vasi. Vse to pa je šele godba bodočnosti, da vlada želi, da bi se do pomladi vrnili vsi taki begunci, ki bi mogli kakorkoli sodelovati pri obnovi in obdelovanju zemlje. Nihče pa ne bo prisiljen vrniti se, marveč lahko ostane še nadalje v zaledju, ako mu bo to bolje kazalo — in bo prejemal nadalje begunsko podporo. Enako bodo še dalje v begunski oskrbi (za podporo in obleko) vsi oni, ki se vrnejo domov v barake. To vprašanje smatramo za rešeno.

— **Poziv!** Pregledovaje zapisnike našel sem, da je še precejšnje število neorganiziranih vpokojenih učiteljev in učiteljic na slovenskem ozemlju. Pristopite torej našemu društvu vsi in vse, da bo naš krog popoln in da ne bo manjkalo niti enega tovariša in tovarišice. Nabirajte pa tudi podporne člane, da se okrepimo in lažje prenašamo pezo sedanjih težkih časov. Današnje število vseh članov je 128, bilo bi nas lahko še trikrat toliko, ako bi vsi storili svojo dolžnost in društvu vposlali mali znesek tri krone! — Društveno imetje je naraslo na 736 K 35 h. Podpor se je izplačalo v šestih letih za 11 smrtnih slučajev, za vsak slučaj po 80 K do 112 K. — Pogumno naprej, dokler nam sije ljubko solnce na sveti slovenski zemlji! — Društveni tajnik: Davorin Judnič.

— **Krompir za Trst.** Tržaški »Lavoratore« poroča, da se je za tržaško aprovizacijo kupilo na Kranjskem 30 vagonov krompirja z dovolilom centralne vlade, toda vzlic temu deželna vlada na Kranjskem ne dovoli izvoza. List se proti temu ukrepu seveda popolnoma upravičeno pritožuje in protestira, ker je bil ta krompir edino upanje tržaškega prebivalstva, da se reši lakote za nekaj časa. To so res obupni časi, da lačni lačnim zabranjujejo živiti! Na Kranjskem ni krompirja in ni drugih živil, dasi je letina vsaj srednje dobra zlasti za krompir. Vprašali bi, kdo je kriv tem razmeram, toda kaj to pomaga! Kolikor vemo, je kranjski krompir določen za izvoz drugam na eni strani, na drugi strani pa aprovizacijski aparat popolnoma odreka in, ker je slabo izveden, je res v škodo konsumentov. Tudi lani je bilo tako. Najprej so odvzeli kranjski krompir za druge namene, z zagotovilom, da pokrijejo potreščino od drugod pozneje, nazadnje pa ga je došlo le prav malo. O ta mizerija!

— **Zasebna slovenska trgovska šola v Trstu.** Naučno ministrstvo je dovolilo tržaški slovenski zasebni trgovski šoli z dvema razredoma v šolskem letu 1918/19 pravico javnosti.

— **Aretirali** so Josipa Solarja iz Dobrunj, katerega je deželna sodnija zasledovala s tiranico že dalje časa.

— **Radi nesrečne ljubezni** je skočil v morje pri Šibeniku in se vtopil petindvajsetletni Vice Aras Dunkin. Ker se ni mogel spraviti s svojo ljubico, je zvršil samomor.

— **Števila govore!** Po uradni statistiki je umrlo v Bosni in Hercegovini v zadnjih dveh letih 163.000 otrok v starosti pod 10 let.

— **Madžarski otroci v Opatiji.** Iz Opatije poročajo: Tu je na letovišču večje število madžarskih otrok. Kaj se jim je pripetilo hudega, nismo zvedeli, vemo pa, da je poročal vladni komisar cesarju na Dunaj o »znanih razmerah« in da je poslal cesar v Opatijo nekega generala in odredil, da odide tja stotnja vojakov. Prišlo je tudi več vagonov živih v Opatijo za madžarske otroke.

— **Splitška Zadruga zveza za otroško akcijo.** Zadruga zveza v Splitu je na svoji zadnji skupščini sklenila prispevati zagrebškemu odboru za preskrbo stradalih otrok znesek 50.000 kron.

— **Hrvatskemu bratskemu listu »Pravda«** odpovedali tiskarno. Kakor poročajo iz Zagreba, je odpovedala zagrebška tiskarna »Hermes« socialno demokratičnemu listu »Pravda« nadaljnji tisk, in sicer zato, ker »noče podpisati anacionalno smer lista«.

— **V zagrebškem gledališču** so igrali v zadnji sezoni 80 del in sicer: 48 dram, 22 oper in 10 operet. Od teh je bilo 36 slovanskih, 22 germanskih in 18 romanskih, 3 madžarske in eno starogrško delo.

— **Žetev na Ogrskem.** Kakor poročajo ogrski listi, se je obnesla letošnja žetev na Ogrskem srednje dobro. Pšenice so pridelali približno 28 do 30 milijonov metrskih stotov, dalje okoli 10 milijonov metrskih stotov rži in 3 in pol milijona metrskih stotov ječmena. Najslabše kaže letina za oves. Uradnega poročila o žetvi tudi letos ne bo (!?).

— **Nemška vseučilišča** je posečalo v letošnjem šolskem letu 20.900 slušateljev in slušateljic. Poslednjih ni bilo nič manj kot 6800, torej tretjina vsega dijaštva.

— **Veleizdajniška obtožba proti ženam.** Pred domobranskim divizijskim sodiščem v Kološvaru se prične 8. t. m. veleizdajniški proces proti ženam in dekletom iz Hermannstadta na Sedmogrskem. Obtožene so, da so ustanovile po prihodu rumunske vojske na Sedmogrskem na iniciativo gospe Marije Bainelescu rdeči križ, s katerim so hotele pomagati rumunskim vojakom. Omenjena gospa je imela tedaj govor, v katerem je pozivljala rumunske žene in dekleta, naj sodelujejo v ustanovljenem rdečem križu, ki naj se strne s kraljevim rumunskim rdečim križem v eno pomožno vojno društvo. Obtoženih je cela vrsta žen in deklet, vse so osumljene oziroma obdolžene veleizdaje. Obdolženke trdijo, da se ne smatrajo za krive veleizdaje, ker so ravnale le iz sočutja do ranjenih rumunskih vojakov. K obravnavi je poklicanih 50 prič.

— **Pomanjkanje delavcev v Zedinjenih državah.** Ameriški časniki poročajo koncem meseca junija, da imajo tam veliko pomanjkanje delavstva v oboroževalni industriji. Uradni komunikacije pravi: V ameriški vojni industriji manjka sedaj okoli 400.000 navadnih delavcev. Pomanjkanje delavcev v montanski (rudniški) industriji ovira vse druge industrijske skupine. Glede na izvežbane delavce je položaj skoro enak rešen. V tovarni za velike topove manjka 2000 strojnikov, dočim bi potrebovale tovarne za vojne potrebščine v Connecticutu in Marylandu same 35.000 izvežbanih delavcev. V nekem oklicu kontrolorja za kurivo na premogarje z dne 30. junija pravi ta: »Dobavljanje premoga je vsak teden za en milijon ton manjše kakor pa potreščine. Če se dobava ne zviša za 10 odstotkov, bodo zaradi tega trpela nujna vojna naročila.«

Zadnje vesti.

Bosenske zadeve.

Dunaj, 6. avgusta. Cesar je danes v posebni avdijenci sprejel zunanega ministra grofa Buriana in šefa deželne vlade bosensko-hercegovinske generala Sarkotića. Poročala sta ba-je o važnih zadevah Bosne in Hercegovine.

Koncesija Poljakom.

Dunaj, 6. avgusta. Iz Varšave brzojavljajo, da je sporočil princ Januš Radzivil na zadnji seji poljskega državnega sveta vest, po kateri je poljska vlada uradno obveščena, da prevzame generalna gubernija v Lublinu v svojo gospodarsko in osrednjo upravo tudi južne okraje kongresa Poljske. Vest je sprejel poljski državni svet z viharim navdušenjem. Holmsko vprašanje se spremeni v toliko, da pripade južni del tega ozemlja sedaj upravi lublinske vojaške gubernije. — Sedaj bo zopet pri Ukrajincih ogenj v strehi.

Zvišanje poštnih in telefonskih pristojbin.

Dunaj, 6. avgusta. Državni zakonik objavi jutri naredbo glede zvišanja poštnih, brzojavnih in telefonskih pristojbin.
